

روش نوین آموزش سنتور

تألیف:

حمیدرضا آیتی (اسکری)

ناشر: محقق

بهار ۱۳۹۲

حمیدرضا آیتی (آهنگری) ۱۳۳۳

(روش نوین آموزش سنتور)، حمیدرضا آیتی (آهنگری)

مشهد - محقق ۱۳۹۲

۸۰ ص. (پارتیسیون)

شابک: ۱-۷۰-۸۶۷۲-۹۶۴-۹۷۸

موسیقی ایرانی، هفت دستگاه موسیقی ایرانی

فهرست نویسی در اسامی اطلاعات دنیا

دینا: کتابخانه ملی ایران: ۶۸۳۹۳

انتشارات

روش نوین آموزش سنتور

تالیف: حمیدرضا آیتی (آهنگری)

ناشر: محقق

نوبت چاپ: بهار ۱۳۹۲ تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نت نویسی کامپیوتری: حمیدرضا آیتی (آهنگری)

ویراستار: حمید سازور

طرح جلد: محسن سازور

لیتوگرافی: مشهد اسکندر چاپ: شمس

تعداد صفحه: ۸۰ صفحه

قیمت کتاب: ۱۱۰۰۰ تومان (همراه با CD ۱۳۵۰۰ تومان)

شابک: ۱-۷۰-۸۶۷۲-۹۶۴-۹۷۸ ISBN: 978-964-8672-70-1

کلیه ی حقوق برای مؤلف محفوظ است

۰۹۳۵۱۷۳۳۴۰۲-۰۹۱۵۱۱۰۳۴۰۲

فهرست

صفحه ۵	جدول تریات و آهنگها
صفحه ۶	پیش‌گفتار
صفحه ۷	قدمت ستور
صفحه ۸	تصویر صاحب اثر در حال نواختن ستور
صفحه ۹	ساختمان ستور
صفحه ۱۰	عکسهای ستور و مضربها - طرز گرفتن مضربهاست چپ و راست
صفحه ۱۱	عکسهای طرز نشستن در مقابل ستور و طریقه نواختن ستور
صفحه ۱۲	مبانی تئوری و علمی موسیقی
صفحه ۱۳	اهمیت حروف و خطوط در فرسنگ و تمدن بشر - شکل نت موسیقی و خطوط حال - علامت و یا حروف الفبای موسیقی
صفحه ۱۴	کشش تنبیا (علامت موسیقی) طول زمان صوت تنبا
صفحه ۱۵	شناخت موقعیت علامت (تنبا) در سمت ستور و طول صوت تنبا
صفحه ۱۶	خطوط حامل -- کلید در موسیقی - انواع کلید - کلید سل
صفحه ۱۷	نمودار وضعیت تنبا نسبت به هم -- نتایج
صفحه ۱۸	نمودار ترتیب قرار گرفتن تنبا در سمت ستور - نقطه جلونت - نقطه بالایی نت
صفحه ۱۹	سکوت در موسیقی
صفحه ۲۰	وزن در موسیقی
صفحه ۲۱	ادامه وزن در موسیقی

صفحه ۲۲	میزان -- میزانهای ساده -- میزانهای ترکیبی -- مثال
صفحه ۲۳	میزانهای لنگ -- مثالهایی با میزانهای لنگ
صفحه ۲۴	پرده - نیم پرده - و ربع پرده - اقسام نیم پرده - نیم پرده دیا تونیک - نیم پرده کروماتیک
صفحه ۲۵	کام - انواع کام -- کام ماژور (بزرگ)
صفحه ۲۶	کام مینور (کوچک)
صفحه ۲۷	نت زینت - علائم در موسیقی -- علائم گرامر - تریل - دوپل
صفحه ۲۸	بررسی و شناخت پرده های ستور و نام هایک - مضرب ها - کوک - ستور - سرکاید کاملا - سرعت قط
صفحه ۲۹	جدول و اشیاء
صفحه ۳۰	نکات مهم در ستور نوازی
صفحه ۳۱	کوک ستور برای اجراء آهنگهای این کتاب
صفحه ۳۲	مثالهای میزان بندی برای ریتمهای ساده (میزانهای ساده)
صفحه ۳۳	تمرینات مضرب (فعلات و آهنگها)
صفحه ۷۶	تمرینات آماده شدن برای ورود به مرحله عالی و اجراء روینها
صفحه ۷۹	تمرینات مرحله عالی و اجراء روینها - نمونه گوشه کرش در دستگاه شور
صفحه ۸۰	آئیندیزی حمیدرضا آیتی (آهنگری)

جدول تیرتیب نمرینها

شماره	نام آهنگ یا قطعه	نوع آهنگ یا قطعه	صفحه	دستگاه یا مایه	نام آهنگساز
1	تمرین مضراب	ریتم دو چهارم	33	شور	حمید رضا ایلی - آهنگری
2	تمرین مضراب	ریتم دو چهارم	34	شور	حمید رضا ایلی - آهنگری
3	تمرین مضراب	در آمد	35	دشتی	حمید رضا ایلی - آهنگری
4	تمرین مضراب	ریتم سه چهارم	36	شور	حمید رضا ایلی - آهنگری
5	تمرین مضراب	در آمد	37	شور	حمید رضا ایلی - آهنگری
6	ملودی	ریتم شش هشتم	38	مایه ابو عطا	حمید رضا ایلی - آهنگری
7	آهنگ قدیمی	ریتم سه چهارم	39	مایه دشتی	قدیمی
8	قسمتی از یک آهنگ قدیمی	ریتم چهار چهارم	40	شور	قدیمی
9	تمرین مضراب	ریتم دو چهارم	41	سه گاه چپ ترک	حمید رضا ایلی - آهنگری
10	تمرین مضراب	چهار مضراب	42	بیات ترک	حمید رضا ایلی - آهنگری
11	تمرین مضراب	چهار مضراب	43	گوشه شکسته بیات ترک	حمید رضا ایلی - آهنگری
12	قطعه افشاری	در آمد	44	مایه افشاری	حمید رضا ایلی - آهنگری
13	چهار مضراب	در آمد	45	مایه افشاری	حمید رضا ایلی - آهنگری
14	شهر آشوب	دیف	46	شور	ردیف میرزا عبد الله
15	ضربی ترک	ریتم دو چهارم	48	بیات ترک	حبیب سماعی
16	قطعه ای در سه گاه	سه ضربی	49	سه گاه	حمید رضا ایلی - آهنگری
17	نوعی مضراب	چهار ضربی	50	شور	حمید رضا ایلی - آهنگری
18	قطعه ابو عطا	نو ضربی	54	مایه ابو عطا	حمید رضا ایلی - آهنگری
19	در آمد	ملودی	52	سه گاه	حمید رضا ایلی - آهنگری
20	مرغ سحر	نوعی مضراب	53	ماهور	مرتضی نی دلوود
21	ملودی قدیمی	ضربی ترکیبی	54	مایه دشتی	قدیمی
22	قطعه دشتی	ریتم دو چهارم	56	مایه دشتی	قدیمی
23	مشکل من	ریتم سه چهارم	57	ماهور	علی اکبر شیدا
24	نغمه هایی در شهناز	سه هشتم	59	گوشه شهرسور	حبیب سماعی
25	رنگ هشتی	سه هشتم	61	شور	ردیف میرزا عبد الله
26	قطعه ای در شور	چهار مضراب	62	شور	حمید رضا ایلی - آهنگری
27	شب مهتاب	ریتم شش هشتم	66	مایه اصفهان	علی اکبر شیدا
28	از خون جوانان	ریتم شش هشتم	68	گوشه حجاز ابو عطا	عارف
29	چهار پاره	ریتم هفت هشتم	69	ماهور	ردیف نور علی پرومند
30	به امید نگاهی	ریتم دو چهارم	70	نوا	علی اکبر شیدا
31	دوش که آن مه لقا	ریتم شش هشتم	73	افشاری	علی اکبر شیدا
32	اختصارات	ریزها نکیه ها	76	—	—
33	اختصارات	مضربهای مختلف	77	—	—
34	اختصارات	مضربهای مختلف	78	—	—
35	نمونه ردیف	ردیف دستگاهی	79	گوشه کرشمه	ردیف میرزا عبد الله
	معرفی اثر مولف	—	80	—	حمید رضا ایلی - آهنگری

پیش‌گفتار

چند سالی است که بکسر نوشتن کتابی اقدام تا بحث تئوری و علمی موسیقی و روشی برای آموزش ستور آنظوری که در سالها تجربه کسب نموده ام را علمی بنامیم. هر چند که قبلا این کار توسط استادان خودم انجام گرفته است. به نظر من آموزش تئوری موسیقی که باید در دوره‌ی اول کلاس تدریس می شود بسیار روان و آسان و شیوا مطرح شود. و پر محتوا باشد. تا علاقه مندان در وسط کار سرخورده و ناامید ترک کلاس نکنند باید به این موضوع که خیلی باها تمام مشکلات و گرفتاریهای خود تقسیم به یاد گرفتن یک سازی میکیند ولی پس از مدت کوتاهی که در کلاس ثابت نام می نمایند پشیمان شده و ناراحت از اینکه مدتی وقت را در این راه تلف کرده اند. همیشه در تاسف و تائند توجه شود. البته علم موسیقی هم مانند دیگر علوم نیاز به تمرین زیاد و پشت کار و مهارت فراوان دارد.

در این کتاب سعی شده تئوری و علمی آموزش ستور خیلی ساده و تا توضیح بیشتر و مسائل موجود در علم تئوری موسیقی شرح بیشتری داده شود تا رافع ابهامات و نیازها گردیده و زمینه برای فراگیری هر چه بهتر میسر شود. موسیقی سنتی ایران به دلیل تفاوت های بسیار زیادی که با موسیقی غربی دارا میباشد. محتوایی بسیار پیچیده دارد و با فرهنگ و ادب فارسی که با هم همزادند و هم تبار شده اند. لازمه زیباشناسی و فضایی معنوی دارد که باید مربی به این مهم توجه و احساس مسئولیت نماید. که کاری بس پیچیده و نیاز به اصول و روش و تکنیکی خاص را می طلبد در مباحث تئوریک و موضوع نواختن حر سازی در مقوله سنتی که از روز اول پایه گذاری میشود. ذهن هر آموز را آماده می سازد تا بعد از رسیدن به رساله رویف که مهمترین مقوله در موسیقی ما است. جایگاهی بس والا و پر اهمیت را دارد. از این روح نوح مضربانی که برای آموزش سازی را می گذارد می آید مسیر جوان علاقه مند به موسیقی سنتی ما را را نمونه می سازد.

اینجا بنام امیدوارم در این کتاب آنچه که در آموزش تئوری و علمی موسیقی سنتی لازم است بیان شده و مقصود حاصل گردیده باشد.

حمید رضا آیتی (آهنگری)

اول اردیبهشت یک هزار و سیصد و نود و دو